

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref
19/4857-2

Vår ref
19/4573-5

Dato
16. april 2020

Høring - Etikkinformasjonsutvalgets rapport - Åpenhet om leverandørkjeder

Vi viser til høringsbrev og utsatt frist for høringssvar til 6. april 2020.

Vi mener Utvalget i all hovedsak har gjort en god og grundig jobb. Lovforslaget er godt. Vi er langt på vei enig i det. Det bygger på en bred analyse av norsk og internasjonalt lovverk og retningslinjer, samt utvikling av liknende lovverk i andre land.

Behov for å vurdere en mer helhetlig tilnærming

Vi mener imidlertid at Utvalgets rapport og forslag viser at det er flere gode grunner til at en mer helhetlig tilnærming i en ny etikkinformasjonslov til næringslivets kunnskaps- og informasjonsplikt når det gjelder samfunnsansvar og oppfølging av leverandørkjeden kunne være hensiktsmessig når lovforslaget nå skal følges opp. Det kunne bidratt til å styrke næringslivets samfunnsansvar og oppfølging av leverandørkjeden generelt. Det gjelder særlig når det når det foreslås mer omfattende plikter på noen områder innenfor ansvarlig næringsliv enn de som gjelder for andre områder. Det kunne også bidratt til mer helhetlige krav til kunnskapsinnhenting, informasjon og rapportering, noe som ville gjøre det enklere både å utarbeide og bruke informasjonen.

Utvalgets avgrensning av mandatet, miljøpåvirkning og forholdet til miljøinformasjonsloven

Utvalget har foreslått en lov om kunnskaps- og informasjonsplikt for virksomheter med grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeid som det sentrale i disse pliktene. Mandatet omfattet i utgangspunktet informasjonsplikt om produksjonssteder og arbeidet med samfunnsansvar og oppfølging av leverandørkjeden. Det la imidlertid til grunn at formålet med en etikkinformasjonsplikt vil være informasjon om hvordan næringsdrivende arbeider for å ivareta grunnleggende rettigheter og anstendige arbeidsvilkår for arbeidere i

leverandørkjeder. Utvalget påpeker at mandatet er bredt og at det er behov for tolkning og avgrensning. Det påpeker at mandatet legger vekt på grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsrelaterte forhold, men at disse samtidig er nært knyttet sammen med utfordringer når det gjelder klimarisiko, miljøpåvirkning og korrupsjon. Utvalget mener imidlertid at dette i utgangspunktet faller utenfor utvalgets mandat, og at det i stor grad er dekket av gjeldende lovverk. De viser til miljøinformasjonsloven og produktkontrollloven.

Lovforslaget fra Utvalget er i stor grad bygget over samme lest som miljøinformasjonslovens bestemmelser om offentlige og private virksomheters kunnskaps- og informasjonsplikt. De kunnskaps- og informasjonsplikter som foreslås går imidlertid lenger enn tilsvarende plikter etter miljøinformasjonsloven og produktkontrollloven. *Kunnskapsplikten* som foreslås omfatter i motsetning til miljøinformasjonsloven også forholdene i virksomhetenes *leverandørkjeder*. Lovforslaget omfatter også en plikt for større virksomheter til å gjennomføre *aktsomhetsvurderinger* av mulig påvirkning på menneskerettigheter og anstendig arbeid, gjøre rede for hvordan dette håndteres og offentliggjøre en redegjørelse for dette. De viser her blant annet til OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Retningslinjene anbefaler virksomheter å gjennomføre risikobaserte og situasjonstilpassede aktsomhetsvurderinger for alle forhold som retningslinjene omfatter, dvs. også miljøpåvirkning. Miljøinformasjonsloven har ingen slik aktsomhetsplikt. Produktkontrollovens aktsomhetsplikt og regnskapslovens plikt for regnskapspliktige virksomheter som ikke er små til å gi opplysninger i årsberetningen om virksomhetens miljøpåvirkning og tiltak mot dette, er ikke like omfattende.

Det kan derfor være hensiktsmessig å se nærmere på muligheten for en mer helhetlig tilnærming i en ny etikkinformasjonslov som også omfatter miljøpåvirkning ut over de som medfører krenkelse av menneskerettigheter, når lovforslaget nå skal følges opp i videre oppfølging av lovforslaget. Det kan bidra til økt kunnskap og bevissthet om hvilke miljøvirkninger virksomheter selv og deres leverandørkjeder har i utlandet. Vi går gjerne i dialog med Barne- og familiedepartementet om dette.

Det vil ellers kunne bli aktuelt å vurdere om en tilsvarende utvidelse av virksomheters plikter etter miljøinformasjonsloven kan være hensiktsmessig.

Omfanget av plikten til å offentliggjøre informasjon om produksjonsstedet

Forslaget om at virksomheter som omsetter varer til forbruker skal *offentliggjøre informasjon om produksjonsstedet* gjelder slike virksomheter generelt. En slik informasjonsplikt vil også kunne gi en pekepinn om mulig miljøpåvirkning. Dette er positivt og støttes. Samtidig er vi i tvil om omfanget av informasjonsplikten er tilstrekkelig til å omfatte noen av de utfordringer vi ser innenfor våre områder. Iflg. Utvalgets forslag omfatter produksjonssted "*den fabrikk eller det anlegget der størstedelen av varen, det vil si sluttproduktet, er satt sammen for salg.*" Det vil vel da neppe omfatte hvor mineraler som inngår i batterier og mobiltelefoner er utvunnet, heller ikke hvor råstoffer til biodrivstoff er produsert. Slik informasjon kan være viktig bidrag til å kunne avgjøre hvilke konsekvenser produksjonen kan ha på menneskerettigheter, arbeidsforhold og klima og miljø. Her ligger vanskelige avveininger

som blant annet illustreres av at et mindretall i Utvalget ikke slutter seg til dette forslaget. Det kan likevel være grunn til å se nærmere på omfanget av denne informasjonsplikten.

Øvrige innspill til lovforslaget

Mandatet og lovforslaget bygger på grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsforhold. Vi mener at utvalget i enda større grad kunne inkludert hensynet til urfolks rettigheter. Utvalget henviser til ILOs åtte kjernekonvensjoner, men legger ikke spesielt vekt på ILO konvensjon 169 om urfolks og stammefolks rett til land og deltagelse i beslutninger som angår dem. Det er mange brudd på disse rettighetene i forbindelse med råvareproduksjon og mineralutvinning i utviklingsland, og disse rettighetsbruddene rammer måloppnåelsen for regjeringens klima- og skoginitiativ. § 3d) bør derfor inkludere en referanse til ILO 169, samt FNs urfolkserklæring, UNDRIP.

Videre er forslaget begrenset til virksomheter som tilbyr varer og tjenester i Norge, samtidig som kunnskaps-, informasjons- og aktsomhetsplikt gjelder virksomhetenes aktiviteter generelt, også utenlands. Forslaget omfatter imidlertid ikke norske virksomheter som bare foregår i tredjeland. Også slike virksomheters aktiviteter kan innebære risiko for menneskerettsbrudd med konsekvenser også for miljø og klima, eller som følge av klima- og miljøpåvirkning. § 2 bør derfor vurderes styrket til å inkludere norske virksomheter globalt.

Vi vil for øvrig påpeke at det vil være hensiktsmessig med helhetlige, praktiske og verifiserbare rapporteringskrav til virksomheters samfunnsansvar basert på ledende internasjonale rammeverk, selv om ulike elementer kan være hjemlet i forskjellige lover. Det er ikke dermed sagt at dette skal løses gjennom en etikkinformasjonslov, men en slik lov aktualiserer behovet for slike krav.

Med hilsen

Agnethe Dahl (e.f.)
avdelingsdirektør

Beate Berglund Ekeberg
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer